

RAADSINFORMATIEDOCUMENT GEMEENTE WATERLAND

Nummer : 193-23

Onderwerp : Raadsinformatie Implementatie Wet Inburgering

Portefeuillehouder : drs. A.M.H. van de Weijenberg

Contact via : Team Participatie

Datum : 15 oktober 2021

Kennisnemen van
de stand van zaken van de nieuwe wet inburgering.

Inleiding

Zoals afgesproken in de klankbordgroep Sociaal domein op 28 september 2021 krijgt u met dit raadsinformatiedocument informatie over de stand van zaken van de nieuwe wet Inburgering. U bent met raadsinformatiedocument 193-19 geïnformeerd over de startnotitie Wet inburgering en de beleidsuitgangspunten voor de nieuwe wet. Vervolgens is de ingangsdatum van de wet inburgering (opnieuw) verschoven van 1 juli 2021 tot 1 januari 2022. Dit is de definitieve ingangsdatum.

Vanaf 1 januari 2022 is de gemeente verantwoordelijk voor het hele inburgeringsproces van nieuwe statushouders. Dit betekent een overheveling van taken naar gemeentelijk niveau, zowel uitvoerende taken op verschillende leefdomeinen van de vergunninghouder als de regisserende taak ten aanzien van het gehele inburgeringsproces. De wet zelf en de lagere regelgeving wet Inburgering, zijn gedetailleerd in hun uitwerking in de vorm van doelstellingen en eisen. Gemeenten hebben slechts beperkt ruimte voor eigen keuzes. Er hoeven daarom geen beleidsinhoudelijke keuzes gemaakt te worden en een verordening is hierdoor niet nodig.

In dit raadsinformatiedocument informeren wij u over de stand van zaken.

Samenvatting

Na vaststelling van de startnotitie zijn de voorbereidingen voor de uitvoering gestart met een ambtelijke voorbereidingsgroep om handen en voeten te geven aan de uitvoering van de nieuwe taken. Vanaf oktober is deze groep versterkt met de nieuwe functie van consulent inburgering.

- *Werken in de geest van de nieuwe wet*

Op een aantal onderdelen wordt er dit jaar al gewerkt volgens de uitgangspunten van de nieuwe wet, bijvoorbeeld:

- De consulenten inburgering zijn sinds vorig jaar gestart met het afnemen van een brede intake bij nieuwe statushouders. Dit doen we samen met de maatschappelijke begeleider van Vluchtelingenwerk, om te voorkomen dat statushouders 2 intakes krijgen en om goed gezamenlijke afspraken te kunnen maken
- Vanaf 1 januari 2020 hebben we deelgenomen aan een pilot over het verplicht ontzorgen. De ontzorging betekent dat de vaste lasten van statushouders gedurende een half jaar worden ingehouden van de uitkering en betaald door de gemeente. Parallel daaraan begeleiden we statushouders om zelfstandig hun financiën te leren beheren.

Dit doen we in samenwerking met Vluchtelingenwerk, die hiertoe financiële trainingen geeft (Eurowijzer). Deze financiële training bleek succesvol.

- Statushouders die wachten op een woning in Waterland kunnen alvast gaan logeren in een Waterlands gastgezin gedurende 3 maanden, om tijdig te starten met een goede integratie, leren van de taal en kennismaking met Waterland. Hiervoor zijn we een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met TakecareBnb.

- *Elipgroep*

Een statushouder is, onder het huidige stelsel, zelf verantwoordelijk voor zijn/haar inburgering, dus ook voor de inkoop van het taaltraject. Het blijkt dat niet iedereen deze verantwoordelijkheid aan kan. Daarnaast is er nog een groep die zich heeft ingeschreven bij malafide taalscholen en geen lessen voor hun geld hebben gekregen. Degenen die hun inburgeringstermijn hierdoor mogelijk niet halen, noemen we de Elipgroep (Einde lening nog inburgeringsplichtig). Deze groep loopt een hoog risico op schuldproblematiek en heeft weinig kans om werk te krijgen.

Statushouders die binnen de gestelde termijn het inburgeringsexamen halen, hoeven de lening bij DUO niet terug te betalen. Iemand die verwijtbaar over de inburgeringstermijn heen gaat, moet de lening van maximaal € 10.000,- en eventuele opgelegde boetes terugbetalen, terwijl deze persoon nog steeds inburgeringsplichtig blijft. Naast schulden is er dan ook geen geld om die lessen of examens die nog nodig zijn te bekostigen. Daarnaast heeft dit gevolgen voor de verblijfsvergunning van de nieuwkomer.

Met de ELIP-aanpak proberen we dit voor te zijn en mensen binnen de inburgeringstermijn alsnog de inburgering te laten halen of ontheffing te verkrijgen. De inburgeringsplichtige kan eventueel met aanvullend advies en begeleiding geholpen worden binnen de gestelde termijn het inburgeringstraject af te ronden. Incidenteel worden ook aanvullende taalcursussen betaald.

In Waterland gaat het tot nu om 18 personen (stand september 2021) die deze extra begeleiding krijgen. We verwachten dat deze groep nog groeit omdat nog altijd mensen onder de oude wet Inburgering vallen. Vanaf de zomer van 2021 willen we door het werken in de geest van de nieuwe wet nieuwe instroom voorkomen.

De staatssecretaris heeft op 12 oktober in een brief aan de Kamer een reeks van versoepelingen en verbeteringen aangekondigd voor de groep Inburgeraars onder de Wet Inburgering 2013 zodat de ergste hardheden uit het stelsel worden gehaald.

- **Stand van zaken per wetsonderdeel**

De gemeenten hebben een aanbodplicht voor inburgeringsplichtige statushouders.

- *Aanbodplicht per doelgroep*

De aanbodplicht verschilt per inburgeringsdoelgroep, namelijk statushouders versus gezinsmigranten en overige inburgeraars. Voor statushouders omvat het aanbod de volgende componenten: één van de drie leerroutes, Kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM), de Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT). Onder leerroutes verstaan we 1 van de 3 opleidingstrajecten die statushouders verplicht gaan volgen voor het behalen van een inburgeringsdiploma of een diploma van een Nederlandse MBO/HBO of Universiteit.

Gemeenten moeten ook voorzien in de financiële ontzorging van de statushouders, maatschappelijke begeleiding bij de inburgering en in participatiemogelijkheden.

Een nieuwe doelgroep waar wij een rol bij hebben zijn de gezinsmigranten. Dit zijn mensen die vanwege huwelijk in Nederland komen wonen. Het verschil met statushouders is dat gezinsmigranten het inburgeringsonderwijs voor taal en Kennis van de Nederlandse Maatschappij zelf dienen te betalen, waarbij het mogelijk is om op basis van een inkomenstoets gebruik te maken van een lening bij DUO.

Het aanbod van de gemeente aan gezinsmigranten en overige inburgeraars is alleen de module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT). In onderstaande tabel wordt de aanbodplicht per groep weergegeven.

Aanbod	Asielstatushouders	Gezins- en overige migranten
Maatschappelijke begeleiding	X	
Ontzorging	X	
Begeleiding bij inburgering (intake, PIP, advies, voortgangsgesprekken)	X	X
Alfabetisering (voor zover opgenomen in het PIP)	X	
Een van de 3 leerroutes, incl. KNM	X	
MAP	X	X
PVT	X	X
In het PIP opgenomen afspraken over aanbod voor (andere) participatie-componenten	X	*3

- *Stand van zaken Onderwijs*

Er zijn 3 leerroutes in de Inburgering:

B1-Route: veruit de grootste groep inburgeraars zal de B1-Route volgen. Binnen de nieuwe inburgeringswet is de taaleis verhoogd van niveau A2 naar B1. Ook wordt inburgering gecombineerd met participatie, zoals (vrijwilligers)werk.

Onderwijsroute: dit is een schakeltraject voor jongeren tot 28 jaar. Na het volgen van de onderwijsroute kunnen deelnemers instromen in een MBO/HBO of universitaire opleiding (met studiefinanciering).

De Z-route (zelfredzaamheidsroute): deze route is voor inburgeraars met een lage leerbaarheid. Het is een intensief traject van zo'n 2 jaar, gericht op het zelfstandig kunnen meedraaien in de maatschappij.

Offertetraject onderwijs.

Voor de reguliere leerroute B1, voor de onderwijsroute en voor het onderwijsonderdeel van de Z-route, sluiten we overeenkomsten met taalscholen in Amsterdam en Purmerend. Ook maken Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) en de module Arbeidsmarkt en Participatie deel uit van het offertetraject.

- *B1-route*

Het doel van de B1-route is dat de inburgeraar zelfstandig kan participeren in de Nederlandse maatschappij. Het gewenste resultaat is het behalen van de examens op niveau B1.

Om het mogelijk te maken dat de meeste inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen drie jaar, taalniveau B1 behalen en hun perspectief op de arbeidsmarkt vergroten, is het van belang dat het leren van de taal gecombineerd wordt met (vrijwilligers)werk. Deze combinatie heet een duaal traject.

Verder willen we dat de B1 route op 3 niveau's wordt aangeboden: langzaam, gemiddeld en snel om zoveel mogelijk inburgeraars op het B1 niveau te kunnen krijgen.

- *Zelfredzaamheidsroute (Z-route).*

De Z-route is bestemd voor inburgeraars waarvan de verwachting is dat ze niet in staat zijn de B1-route af te ronden. In de Z-route leren inburgeraars Nederlands op het voor hen hoogst haalbare niveau en leren zij hun weg te vinden in de Nederlandse maatschappij. De Z-route bestaat uit een inburgeringscursus met taalles en Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) van ten minste 800 uur. Deze route wordt, gezien de beperkte leerbaarheid van de doelgroep, niet afgesloten met centrale inburgeringsexamens. In plaats daarvan is er een inspanningsverplichting. De gemeente geeft de verklaring af dat de cursist zich voldoende heeft ingespannen voor een geslaagde Z-route.

- *Onderwijsroute*

Het doel van de Onderwijsroute is instroom in vervolgonderwijs op alle niveaus – van mbo tot hbo en wo.

Na een taalschakeltraject van 1,5 tot 2 jaar worden jonge inburgeringsplichtigen onder de 28 jaar daarom zo snel mogelijk doorgeleid naar een Nederlandse opleiding. Het gaat in Waterland naar verwachting om kleine aantallen van ca. 5 per jaar. De taalschakeltrajecten moeten voorbereiden op de gewenste vervolgopleiding.

Uit de diverse aanbestedingstrajecten blijkt dat er te weinig wordt ingeschreven op de Onderwijsroute omdat dit niet lukt binnen het budget dat het ministerie beschikbaar stelt. Er is hierover overleg tussen het ministerie en de VNG. De uitkomst hiervan is nog onbekend. De aanbestedingen voor de onderwijsroute zijn landelijk opgeschort. We wachten nieuwe bestuurlijke richtlijnen en oplossingen af voor deze leerroute. Regionaal zijn we in gesprek over aansluiting bij Amsterdam, waar wel overeenkomsten zijn gesloten met de Vrije Universiteit, de Hogeschool van Amsterdam en het ROC.

Voor de B1 route en de Z-route hebben we offertes opgevraagd bij taalscholen in Purmerend. Hier zijn de meeste Waterlandse inburgeraars ingeschreven. Indien nodig kunnen we ook gebruik maken van taalscholen in Amsterdam en Zaanstad omdat deze gemeenten afspraken hebben gemaakt waarmee de regiogemeenten ook deelnemers kunnen aanmelden.

We kopen ook het programma Taalstart in. Met dit programma leert de Inburgeraar meteen na vestiging in de gemeente gedurende 4 weken de taal. Op basis van de uitkomsten van dit programma en de uitkomst van de leerbaarheidstoets wordt het advies opgesteld over de te volgen taalroute.

- *Duale trajecten*

Gedurende de inburgering wordt het leren van de Nederlandse taal zoveel mogelijk gecombineerd met participatie (dualiteit). Taal leer je het best in de praktijk, door het te spreken. Voor het duale deel van de inburgeringstrajecten maken we afspraken met verschillende aanbieders, De Bolder en het eigen leerwerkbedrijf. We verwachten het duale deel van de trajecten te kunnen invullen met verschillende activiteiten.

- *Maatschappelijke begeleiding*

Maatschappelijke begeleiding bestaat enerzijds uit praktische hulp bij het regelen van de basisvoorzieningen en anderzijds uit kennismaking van statushouders met hun nieuwe woonplaats. Een goede lokale inbedding is van belang. Vluchtelingenwerk voert met lokale vrijwilligers de maatschappelijke begeleiding uit.

- *Brede intake, Persoonlijk Plan inburgering en Participatie en het financieel ontzorgen.*

Deze elementen worden in het nieuwe stelsel door de consulenten Inburgering uitgevoerd. De werkprocessen worden in samenwerking met ketenpartners uitgewerkt. We maken daarbij gebruik van de ervaringen die we hebben opgedaan met de Pilots PIP en Ontzorging.

- *Financiën*

Gemeenten ontvangen een bijdrage in de uitvoeringskosten in het gemeentefonds. Dit betreffen uitgaven aan: personeel, organisatie, ICT de leerbaarheidstoets en informatievoorzieningen.

De kosten voor de leerroutes (taal) en andere voorzieningen worden uitgekeerd via een SPUK (specifieke uitkering) op basis van de daadwerkelijke aantallen inburgeraars. Gemiddeld is daarvoor € 10.000 per inburgeraar beschikbaar. Verder zijn de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), het participatieverklaringstraject (PVT) en de inzet van tolken onderdeel van de SPUK.

De participatiecomponent van de duale trajecten is volgens de rijks systematiek geen inburgeringsvoorziening en wordt om die reden ook niet betaald door het rijk. Willen we de trajecten het duale karakter geven, dan zullen deze indien nodig aanvullend moeten worden bekostigd uit de reïntegratiemiddelen. Wij proberen de trajecten zonder extra kosten vorm te geven in de vorm van vrijwilligerswerk.

Kanttekeningen met betrekking tot het financieel kader

De financiële gevolgen van de invoering van de Wet Inburgering zijn nog niet definitief te ramen. De aanbesteding van de leerroutes B1 en Z-route moet daarvoor eerst zijn afgerond (verwachting: januari 2021). Evenmin zijn de bijdragen van het Rijk voor de uitvoeringskosten definitief. Daarnaast is er nog een jaarlijkse onzekerheid over de aantallen inburgeraars. Op grond van de ramingen verwachten wij de Inburgering binnen het budget te kunnen uitvoeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester